

Жбанчик Андрій Васильович,
декан факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ДО ПИТАННЯ ПРО УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ

Європейська інтеграція України вимагає поступового переходу державного апарату на нові стандарти діяльності. Правоохоронний блок завжди вважався одним із найбільш важливих в системі державних органів, проте й одним із найбільш проблемних у впровадженні новацій.

Серед складових правоохоронної системи України вагоме місце займає Національна Гвардія України, що має складну і тривалу історію становлення, трансформацій та розвитку. Значення цієї військово-правоохоронної інституції набуває вагомого змісту у теперішній час, коли Україна зазнає військово-політичного тиску Російської Федерації.

Відповідно до частини 1 статті 1 «Призначення та завдання Національної гвардії України» Закону України «Про Національну гвардію», Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами – із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій [1].

Серед основних напрямків діяльності Національної гвардії України також наголошується на функції з охорони громадського порядку, забезпечення захисту та охорони життя, здоров'я, прав, свобод і законних інтересів громадян (п. 2) ч. 1 с. 2) [1].

Необхідно відмітити, що Закон України «Про Національну поліцію» оперує іншими термінами – «публічним порядком» та «публічною безпекою» [2]. Останні сьогодні витісняють собою поняття «громадського порядку» та «громадської безпеки» в національному законодавстві України. Разом з тим виникає питання про уніфікацію термінів і понять та одноставне їх розуміння, так як донедавна «публічний порядок» використовувався переваж-

ною мірою у міжнародному приватному праві [3, с.102].

Таким чином, нормативне закріплення визначення поняття «публічний порядок і безпека» слугуватиме каталізатором внесення змін і доповнень до діючого законодавства та сприятиме уточненню функцій суб'єктів його забезпечення в Україні. З огляду на європейську інтеграцію України, оперування європейською правничою термінологією дозволить спростити і адаптувати діяльність вітчизняних правоохоронних органів, зокрема, Національної Гвардії України у відповідності до рівня ЄС.

О. Агапова підкреслює, що одним з основних напрямів міжнародної взаємодії Національної гвардії України є участь у підготовці та реалізації спільних з ЄС проектів. У цьому контексті реалізація проекту «Twinning» позитивно вплинула на запровадження реформ у військово-правоохоронній сфері України. Характерною рисою цього проекту став безпосередній обмін унікальним досвідом в окремо взятій сфері державного управління, в тому числі у сфері управління Національною Гвардією України, з метою впровадження європейських норм та стандартів (через консультування, тренінги, стажування тощо), необхідних для адаптації національного законодавства до законодавства ЄС [4, с.132].

Отже, удосконалення діяльності Національної гвардії України щодо забезпечення публічної безпеки і порядку має починатися з осучаснення національного законодавства та його адаптації до стандартів ЄС.

В аспекті удосконалення Закону України «Про Національну гвардію» варто згадати працю Д. Горбача, який зауважує, що треба узгодити положення статей 2 та 12 з виключенням дублюючих або штучних і нелогічних положень. Наприклад, у ст. 2 йдеться про «участь у забезпеченні громадської безпеки та охороні громадського порядку під час проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій та інших масових заходів», а у ст. 12 – майже те ж саме, але з уточненням, що йдеться про вуличні походи; у пункті 4 ст. 12 нелогічним є формулювання обов'язку Національної гвардії «забезпечувати охорону об'єктів, що охороняються Національною гвардією України» тощо [5, с.39]

Що стосується одного з організаційних питань, то незважаючи на те, що Національна Гвардія належить до сфери управління МВС України, у випадку введення правового режиму воєнного стану, Національна гвардія України переходить у підпорядкування Міністерству оборони України для виконання завдань з оборони держави [1]. В такому випадку складно собі уявити як швидко буде змінено підпорядкування на всіх організаційних рівнях та яка практична доцільність таких дій, якщо окремі підрозділи Національної гвардії України все ж таки лишаться підпорядкованими МВС України.

В будь-якому випадку, якщо дивитись на проблему удосконалення діяльності Національної гвардії України щодо забезпечення публічної безпеки і порядку комплексно, стає очевидним, що її вирішення полягає не у кращій підготовці особового складу до несення служби, проведенні інструктажів, оптимізації патрулів тощо. Вирішення проблеми ґрунтується на змінах до

розуміння сутності такої служби, уніфікації термінології для всієї системи правоохоронних органів України та організаційних змінах щодо сутності такої діяльності на найвищому рівні. Врахування перерахованих нами моментів сприятиме більш ефективному виконанню підрозділами Національної гвардії України обов'язків щодо забезпечення публічної безпеки і порядку.

Використані джерела:

1. Закон України «Про Національну гвардію» від 13.03.2014 // Відомості Верховної Ради України від 25.04.2014 – 2014 р., / № 17, стор. 1216, стаття 594
2. Закон України «Про Національну поліцію» від 2.07.2015 // Відомості Верховної Ради України від 09.10.2015 – 2015 р., / № 40-41 /, стор. 1970, стаття 379
3. Міжнародне приватне право: Навчальний посібник / за редакцією В.М. Гайворонського, В.П. Жушмана . – К.: Юрінком Інтер. – 2007. – 366 с.
4. Агапова О. Міжнародне співробітництво як чинник вдосконалення діяльності Національної Гвардії України / О. Агапова // Підприємство, господарство і право. – 2016. – № 12. – С.131-135
5. Горбач Д. Національна гвардія України: історія становлення та сучасний стан (порівняльно-правовий аналіз) / Д. Горбач // Право і безпека. – 2014. - № 3 (54). – С.36-43.

Завгородній Віталій Анатолійович,
доцент кафедри теорії та історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

**ПРАВО НА МИРНІ ЗІБРАННЯ В ПРАКТИЦІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ**

Право на свободу мирних зібрань гарантується нормами Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, в статті 11 якої зазначається, що кожен має право на свободу мирних зібрань і свободу об'єднання з іншими особами, включаючи право створювати профспілки та вступати до них для захисту своїх інтересів. Розуміння сутності та особливостей реалізації цього конвенційного права можливе лише «крізь призму» дослідження практики Європейського Суду з прав людини (далі – Європейський Суд, ЄСПЛ) .

Право на свободу мирних зібрань тлумачиться Європейським Судом з прав людини достатньо широко. В своїх рішеннях Європейський Суд зазначає, що воно охоплює як закриті зібрання, так і зібрання у громадських місцях, а також збори у встановленому місці та публічні процесії, і що ним наділені як окремі особи, так і організатори зібрання (п. 56 Рішення у справі «Djavit An v. Turkey» від 20 лютого 2003 року) [1]. Отже, поняття «мирне зібрання» визначене статтею 11 Конвенції охоплює як походи, так і демонстрації на місці, а також їх комбінацію, тобто коли особи спершу збираються,